

Demográfia

130/2016

Az európai egységre nehezedő demográfiai nyomás

Joshua R. Goldstein – Fanny Kluge: Demographic pressure on European unity

Population and Development Review, 2016. 2. sz. 299–304. p.

URL: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1728-4457.2016.00137.x/full>

DOI: [10.1111/j.1728-4457.2016.00137.x](https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2016.00137.x)

Sok európai állam, mely költségvetési problémák sorával nézett szembe a 2008-as gazdasági válság idején, demográfiai szempontból meglehetősen jó állapotban van. Az olyan államok népességének, mint Görögország, Magyarország és Spanyolország, viszonylag kis hányada eltartott, a többség aktív korú. Ugyanakkor a népesség öregedése idővel az európai egységre nehezedő, egyre növekvő nyomást jelent majd.

Hosszútávon a népesség öregedése népszerűtlen reformok sorát teszi majd szükségessé, amilyen a nyugdíjkorhatár emelése, az egészségügyi ellátás árszabályozása, vagy az adóemelés. Európában az időskorú ellátottak aránya 2060-ra nagyjából megduplázódik: ma minden 100 aktív munkavállalóra 26 időskorú eltartott jut, 2060-ban ez a szám várhatóan 53 fő lesz.

A cikk szerzői az NTA (National Transfer Account) adatait használva végeztek számításokat arra vonatkozóan, hogy a változó korstruktúra mennyiben fogja növelni az európai államok költségvetési hiányát. A cikk azt igyekszik felmérni, hogy a politikának milyen mértékben szükséges a demográfiai változásokhoz alkalmazkodni.

Az élettartam növekedése lehet, hogy kissé gyorsabb vagy lassabb lesz az előre jelzettnél, a termékenységi ráta nagyobb vagy kisebb, a migráció mértéke eleve kiszámíthatatlan, de a társadalom öregedése mindentől függetlenül, a már megszületettek öregedése miatt fog bekövetkezni. E demográfiai változások következtében szerte Európában jelentősen fog növekedni az egyes államok költségvetésére nehezedő nyomás. A kieső állami

TARTALOMJEGYZÉK

Demográfia	1
Társadalom	21
Gazdaság	32
Általános kérdések.....	52

bevételek miatt átlagosan 22%-os költségvetési deficit várható a jelenlegi számítások alapján.

A jelenlegi 75 évnyi várható élettartam előrejelzések szerint 2060-ra Európa szerte 85 évre növekszik majd. A XXI. században azonban a plusz évek nem a gyermekkorhoz adódnak hozzá, ahogy a XIX. században és a XX. század elején, hanem az időskor hosszabbodik meg.

A költségvetési egyensúly megtartása érdekében az államoknak vagy adót kell emelniük, vagy drasztikusan csökkenteni a kormányzati kiadásokat, hogy a növekvő teher ellenére a pénzügyi egyensúly ne billenjen meg. A jövőben a költségvetési irányok alapvetően azokon a politikai döntéseken múlnak majd, amelyek az elkerülhetetlen demográfiai változásokra keresik a választ.

Döntő eleme a jövő költségvetési egyensúlyának a fiatal dolgozókat érintő humántőkebefektetések megléte. Az Európa-szerte végrehajtott reformok és befektetések nélkül jelentős a kockázata annak, hogy a gazdasági és demográfiai válság együtt végzetesen kibillentí Európat az amúgy is ingatag egyensúlyi állapotából.

TÁRGYSZAVAK: népesség öregedése, korstruktúra, várható élettartam, humántőke, állami költségvetés, Európa

SZULY RITA

131/2016

Az európai identitás demográfiai erősödése

Erich Striessing – Wolfgang Lutz: Demographic strengthening of European identity

Population and Development Review, 2016. 2. sz. 305–311. p.

URL: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1728-4457.2016.00133.x/full>

DOI: [10.1111/j.1728-4457.2016.00133.x](https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2016.00133.x)

Számos politikatudományi tanulmány foglalkozik a deklarált nemzetiségi, illetve többes nemzetiségi identitás kérdésével. A polgárok érzelmi kötődéssel párosuló azonosulása egy politikai rendszerrel alapvető feltétele a rendszer stabilitásának és legitimitásának. Egy európai identitás kialakulásának ugyanakkor nem feltétlenül kell együtt járnia az egyes nemzeti és regionális identitások gyengülésével. Valójában az európai identitás nem megsemmisíti, hanem kiegészíti a nemzeti és regionális identitásokat. Más megfogalmazás szerint a nemzeti identitás nem „sírósója”, hanem „ugródeszkája” az európai identitásnak, sőt modellt nyújt egy távolabbi, tágabb politikai közösség kialakulásához.

Az Eurobarometer felvétel rendszeresen vizsgálatot végez az EU tagállamainak népessége körében az uniós tagságra és az abból származó előnyökre, valamint – az érzelmi dimenzióba átlépve – a nemzeti identitásra vonatkozó kérdésekre. Ezt a kérdést 1996-tól kezdve többször azonos formában tették fel: „A közeljövőben sajátmagát csak ... nemzetiségűnek, ... nemzetiségűnek és európainak, európainak és ... nemzetiségűnek vagy csak európainak gondolja?”

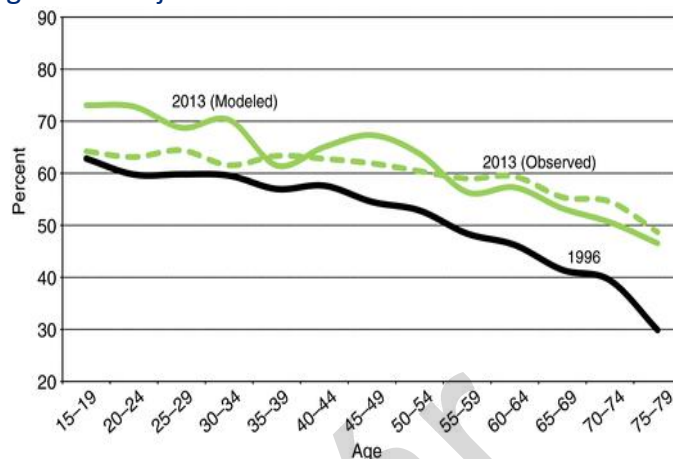
A többes identitás előfordulásai (beleértve az európai identitás megjelölését is) az EU-15 országokban, 1996–2004 átlaga és 2013 (%)

Ország	1996–2004	2013
Luxemburg	78	77
Olaszország	72	70
Franciaország	68	62
Spanyolország	64	66
Belgium	59	68
Hollandia	59	67
Németország	56	70
Dánia	54	57
Írország	53	46
Ausztria	51	64
Portugália	50	54
Görögország	46	56
Svédország	45	57
Finnország	43	54
Egyesült Királyság	40	38
Népességszám szerint súlyozott átlag	58	61

(Forrás: Eurobarometer)

Az Európai Unió jelenlegi krízise magát az intézményrendszer létjogosultságát kérdőjelezi meg, a brit népszavazás pedig tovább mélyítette ezt a válságot. Ugyanakkor azok az emberek, akik elvesz-

tették bizalmukat az Unióban, nem feltétlenül elégedettek saját államuk vezetésével sem.

Az EU-15 15 éves és idősebb többes identitású népességének aránya korcsoportok szerint, az 1996. évi Eurobarometer felvétel, a 2013-ra számított modell és a 2013. évi megfigyelt adatok alapján.

A kutatás eredménye azt mutatja, hogy az európai népességben belül a fiatalabb, inkább európai identitással (is) rendelkezők aránya meghaladja az idősebb, sokkal inkább (csak) nemzetállami identitással rendelkezők arányát, amely folyamat jelentősen megváltoztatja majd az európai népesség identitásának szerkezetét.

A 35 év felettiiek alkotják az európai választópolgárok többségét, a felnőtt népesség e téren előrelátható változásának következményei feltehetően meg fogják jelenni a hosszútávú gazdasági és politikai fejlődés terén is, még akkor is, ha a rövidtávú politika illékonyak tűnik. Más szóval, a meglévő problémák ellenére Európa még mindig fontosnak számít.

Mindezek összhangban vannak egyéb kutatási eredményekkel is, amelyek azt mutatják, hogy Európa polgárai – a britek kivételével – nem nevezhetők euró-szkeptikusoknak is, habár merőben ambivalens érzéseket táplálnak az Unióval kapcsolatban. Míg az emberek többsége – még a komoly gazdasági problémákkal küzdő Földközi-tengeri térségben is –, támogatja hazája EU- és eurózóna-tagságát, elégedetlen az EU központi politikájának jelenlegi irányával.

A tanulmány rámutat, hogy az emberek amellett, hogy elégedetlenek a brüsszeli irányítással, elégedetlenek saját kormányuk teljesítményével is. Az EU jövőbeli szerepét tekintve nyilvánvaló, hogy nem csak az idősebb, de a fiatalabb generáció is többnyire támogatja az Európai Uniót, ha inkább a béke és biztonság védelmezőjét látja benne, mint a növekedés támogatóját.